

Kultur, helse og omsorg
NASJONALT KOMPETANSESENTER

ÅRSRAPPORT 2022

PARTNERSKAPET:

2023

(c) Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg

Layout: Trykkeriet, Nord universitet

Forsidebilde:

Deltakere på vårmøtet til Folkehelsealliansen Trøndelag fikk bearbeidet inntrykk fra pandemien gjennom det interaktive teateret "Hvordan har du det?" av Sir Grand Lear.

Innhold

Styrets uttalelse	4
Senteret	6
Aktivitetsrapport.....	8
Helsedepartementets formål for tilskuddet.....	8
Partnerskapets formål for senteret	8
a) Beskrivelse og vurdering av hvordan kompetansesenteret har bidratt til utvikling av systematiske kunst- og kulturtiltak som fremmer helse og livskvalitet hos brukere av helse- og omsorgstjenester	10
Opplæringsprogrammet musikkbasert miljøbehandling	10
Videreutdanningsemner.....	13
b) Vurdering av hvordan forskning er brukt i utvikling av nye metoder og behandlingsformer og integrert i tjenestene.	14
Nordic Journal of Arts, Culture and Health	14
c) Beskrive arbeidet med evaluering og effektmåling av nye metoder og behandlingsformer	17
Musikk og smertebehandling.....	17
Nordic Arts & Health Research Network.....	19
Kunsthøgskolen, kultur og livsmestring, forskningsgruppe ved NTNU.....	20
Utvikle tverrsektoriell kompetanse for helse, skole og kulturskole.....	21
Dans.....	22
Teater	23
Parkinsonprosjektet	25
d) Beskrivelse og vurdering av hvordan integrert bruk av musikk, sang, dans og andre miljøterapeutiske metoder er blitt spredt og implementert.	26
Arrangement	26
Presentasjoner.....	27
Publikasjoner	30
Meldinger.....	30
Verv	30
Stand.....	30
Møter og henvendelser	31
Media og markedsføring.....	31
e) Beskrivelse og vurdering av kontakt med andre relevante kompetansemiljøer nasjonalt og internasjonalt.	33
f) Beskrivelse og vurdering av samarbeidet mellom de fem enhetene i partnerskapet.....	33

Styrets uttalelse

Senteret har et styre på fem medlemmer, og den utøvende virksomheten Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg ligger ved Nord Universitet i Levanger. Styret vil takke Nord universitet og Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag for administrativ støtte.

I løpet av 2022 var det 9 ansatte som utgjorde 4,6 årsverk, hvorav 3 var fast ansatt ved årsslutt.

Senteret har siden opprettelsen 2014 prioritert formidling og kursing av musikkbasert miljøbehandling til helsearbeidere jf. økonomiske rammene og målene fra Helsedirektoratet. I 2022 hadde senteret aktivitet innen alle målindikatorene til regelverket til Helsedirektoratet, med fokus på opplæringsprogrammet i musikkbasert miljøbehandling (719 kursdeltakere), Nordic Journal of Arts, Culture and Health (16 665 visninger over hele verden) og synliggjøring av det nye tverrfaglige feltet til forskjellige målgrupper.

Etter-effektene av pandemien reduserte fortsatt måltall knyttet til kurs- og reiseaktivitet, men førte samtidig til mer strømmede/digitale aktiviteter, med opptak av arrangement som kan nå flere.

I løpet av året ga senteret 28 presentasjoner og foredrag, 2 publikasjoner, 2 innspill til meldinger, holdt 2 stand på konferanser og fikk 7 medieoppslag. Ti arrangementer hadde tilsammen over 800 deltakere. Opptak av webinar ligger åpent så flere kan nås i etterkant. Vi hadde over 80 møter der halvparten var i prosjekt-/nettverkssamarbeid, og en tredjedel om mulige prosjekter/samarbeid med aktører i Norden inkludert kommuner, fylker, spesialisthelsetjenesten, museer, universiteter, og masterstudenter som ønsket oppgaver innen kultur og helse. Det ble besvart over 55 henvendelser fra ni fylker samt Finland, Latvia, Storbritannia og Sverige.

I 2022 startet vi opp og sendte ut fem nyhetsbrev til over 2000 mottakere. Det ble publisert 63 innlegg på nettsider i ulike kategorier. Vi hadde over 12 900 brukere på nettsidene og 33 000 sidehenvisninger. I sosiale media har vi 10 400 følgere.

Senteret hadde lokale, nasjonale og nordiske samarbeidspartnere i 2022 som inkluderte kommuner, fylker, utviklingsentre for sykehjem og hjemmetjenester, kompetansesentre, universitet, frivillige foreninger og Norsk kulturskoleråd.

Hovedutfordringen til senteret er økonomiutvikling. Vi er takknemlig for økningen på kr 100 000 i statsbudsjettet for 2023 til hver av senteret og opplæringsprogrammet. Vi er fortsatt langt unna prisjustert nivå siden finansieringsordningen i Helsedirektoratet er ikke prisjustert siden starten i 2014. Det reduserer handlingsrommet da stadig større andel av midlene går til lønnsutgifter og drift. En effektivisering/digitalisering av administrative oppgaver har gitt noe rom for å styrke den faglige delen av senteret, spesielt i opplæringsprogrammet.

Styret ønsker å utvide fokus med ny målgruppe i tillegg til å vedlikeholde/utvikle miljøbehandling med integrert bruk av musikk, sang og bevegelse. Det er et mål å øke rammene gjennom søknader innen folkehelse/unges psykiske helse.

I 2022 gikk styreleder Vegar Rangul og nestleder Steinar Krokstad ut av styret etter åtte år. Det nye styret retter en stor takk for den store innsatsen som har lagt ned for feltet.

17. februar 2023

Hilde Munkeby (styreleder)
Nord universitet

Erik R. Sund (nestleder)
HUNT forskningscenter, NTNU

Kristin Haugdahl Nøst
Levanger kommune

Jorunn Lilleslett
Trøndelag fylkeskommune

Nancy Haugan
Helse Nord-Trøndelag HF

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg har kontorsted ved Nord universitet, Campus Levanger

Senteret

Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg (etablert 1. juli 2014) er organisert som et partnerskap som blir administrert av Nord universitet. Rektor har lagt senteret til Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag ved campus Levanger på Røstad.

Partnerskapet og styret

Partnerskapet er regulert av partnerskapsavtalen fra 2014 og styrets vedtekter fra 2016. Hver partner har et styremedlem i senteret. Styret konstituerer styreleder og nestleder. Styrets leder skal være tilknyttet den organisasjonen som administrerer senteret jf. vedtektene.

Styret hadde fire ordinære styremøter i 2022 med 31 saker.

Styret for perioden 2021-2022:

Styreleder: Nord universitet;
Vegar Rangul (fra 2014)

Nestleder: HUNT forskningscenter, NTNU;
Steinar Krokstad (fra 2014)

Styremedlemmer:
Helse Nord-Trøndelag;
Nancy Haugan (fra 2019)
Levanger kommune;
Einar Hindenes (fra 2018)
Trøndelag fylkeskommune;
Eirin Hermansen (fra 2020)

Vara for perioden 2021-2022:

Helse Nord-Trøndelag;
Kirsti Beathe Fjær Klingen (fra 2021)

Levanger kommune;
Guri M. Sivertsen (fra 2019)

Nord universitet;
Hans-Kristian Øyan (fra 2021)

HUNT forskningscenter, NTNU;
Erik R. Sund (fra 2021)

Trøndelag fylkeskommune;
Kyrre Kvistad (fra 2019)

Eirin Hermansen

Nancy Haugan

Vegar Rangul

Steinar Krokstad

Einar Hindenes

Ansatte

Det var ca. 4,6 årsverk på senteret. I tillegg var det en del avtaler og tjenestekjøp til prosjekter og arrangementer. Spesielt opplæringsprogrammet engasjerte undervisere. Senteret hadde flere eksterne leverandører; bl.a. tjenestekjøpavtale på nettsidene, og ekstern kommunikasjonsrådgiver siste kvartalet. Administrativ støtte gis av Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag.

Administrativt ansatte

Jorunn Aurstad
Koordinator (50 %
permisjon f.o.m. 26/9)

Marthe Haugdal
Kommunikasjons-
rådgiver (t.o.m. 30./9)

Marthe Indal
Prosjektkoordinator
Musikkbasert miljøbehandling

Marit Stranden
Daglig leder

Vegar Rangul
Prosjektleder
Musikkbasert miljøbehandling (40 %)

Faglig ansatte

Ingrid S. Følling
Forsker (20 %)

Wenche Torrissen
Professor II og redaktør
i tidsskriftet (20 %)

Charlotte Stav
Universitetslektor
(40 % f.o.m. 1/9)

Bente I. Løkken
Forsker (f.o.m. 1/12)

Aktivitetsrapport

Helsedepartementets formål for tilskuddet

Senteret finansieres via Statsbudsjettet med en grunnbevilgning på tre millioner kroner årlig (Helsedepartementet, kap. 761, post 79). Tilskuddet inngår i Kompetanseløft 2025 og er øremerket til Nord Universitet på vegne av partnerskapet.

Helsedirektoratet gir mål for ordningen (regelverk av 2016): Senteret skal i samarbeid med sentrale fag- og forskningsmiljø bidra til utvikling og spredning av miljøterapeutiske behandlingstiltak og ivareta samspillet mellom forskning, utdanning og praksis.

Primærmålgruppen er ansatte i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Sekundærmålgruppen er brukerne av helse- og omsorgstjenester.

I tillegg gis det tilskudd til:

- Utvikling av systematiske kunst- og kulturtiltak som fremmer helse og livskvalitet hos brukere av helse- og omsorgstjenester
- Integriert bruk av musikk, sang, dans og andre miljøterapeutiske metoder

Regelverket definerer kriterier for måloppnåelse gjennom seks mål (a-f) som rapporteres skriftlig til Helsedirektoratet, i tillegg til det årlige dialogmøtet.

Helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol (Ap) hadde gode nyheter til oss i høst: Tilskuddet på 8 millioner økes med kr 200 000 i statsbudsjettet for 2023. Her er Kjerkol sammen med styreleder Vegar Rangul.

Musikkbasert miljøbehandling (MMB)

I tillegg har senteret en ramme på 5 millioner kroner årlig 2021-2025 gjennom anbudet «Videreutvikling av et nasjonalt opplæringsprogram i miljøbehandling med integriert bruk av musikk, sang og bevegelse». Dette er det største enkeltprosjektet i kompetansesentret, og prosjektet rapporteres separat til Helsedirektoratet, men omtales i årsrapporten til senteret.

MUSIKKBASERT
MILJØBEHANDLING

I tillegg er rammene økt gjennom medfinansiering fra samarbeidspartnere, hovedsakelig bidrag er fra de nordiske samarbeidspartnere til tidsskriftet.

Partnerskapets formål for senteret

Partnerskapsavtalen fra 2014 definerer formål og hovedoppgaver. Formålet med kompetansesenteret er å bidra til metodeutvikling på helse- og omsorgsfeltet for bedre å kunne møte framtidens utfordringer gjennom systematisk bruk av kulturelle virkemidler. Kompetansesenteret skal videre bidra til mer verdighet i omsorgstjenesten, god ressursbruk

og økt interesse og status for omsorgsyrkene - for derigjennom å bidra til økt rekruttering. Kompetansesenteret skal knytte sammen forskning, utdanning og praksis, og samarbeid med andre relevante kompetansemiljøer og frivillig sektor.

Hovedoppgaver

- Utvikle systematiske kunst- og kulturtiltak som fremmer helse og livskvalitet hos personer med behov for helse- og omsorgstjeneste.
- Bidra til å evaluere tiltak og måle effekter av nye metoder og behandlingsformer.
- Spre og implementere ulike miljøterapeutiske metoder, herunder integrert bruk av musikk, sang, dans og andre kulturuttrykk.
- Utvikle varierte og interessante arbeidsplasser for ansatte i helse- og omsorgstjenesten.
- Bidra til forskning innen kultur- og helsefeltet på individ-, gruppe- og befolkningsnivå.
- Videreutvikle kontakten med andre relevante kompetansemiljøer, nasjonalt og internasjonalt.

Styret vedtok i 2016 vedtekter som beskriver formålet. Formålet med kompetansesenteret er å bidra til systematisk bruk av kulturelle virkemidler innenfor helse- og omsorgsfeltet for bedre å kunne møte framtidens utfordringer. Formålet utdypes i fem punkter:

- Bidra til metode- og kvalitetsutvikling innenfor helse og omsorg lokalt, regionalt og nasjonalt, gjennom samhandling mellom utdanningssektoren, forskningsmiljøer og praksisfeltet.

Taikusydan, et nasjonalt kompetansesentrum for kultur och helsa i Finland, gjestet Nord Universitet og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg (KHO). Fra venstre: Jorunn Aurstad (KHO), Vegar Rangul (KHO), Liisa-Maria Lilja-Viherlampi, Liisa Laitinen, Anna-Mari Rosenlöf og Marit Stranden (KHO).

- Dokumentere og utvikle sang, dans og andre kulturuttrykk i en helse- og omsorgsfaglig ramme og utvikle systematiske tiltak som kan hjelpe utsatte individer og grupper og skape varierte og interessante arbeidsplasser for personalet.
- Bidra til spredning og implementering av ulike miljøterapeutiske metoder, herunder integrert bruk av musikk i omsorgstjenestene.
- Bidra til forskning innen kultur- og helsefeltet på individ-, gruppe- og befolkningsnivå.
- Evaluere tiltak som iverksettes, og måle effekter av nye metoder og behandlingsformer.

a) Beskrivelse og vurdering av hvordan kompetansesenteret har bidratt til utvikling av systematiske kunst- og kulturtiltak som fremmer helse og livskvalitet hos brukere av helse- og omsorgstjenester

Opplæringsprogrammet musikkbasert miljøbehandling

Vi prioriterte måloppnåelse gjennom anbudet «Videreutvikling av et nasjonalt opplæringsprogram i miljøbehandling med integrert bruk av musikk, sang og bevegelse». Dette prosjektet rapporteres separat til Helsedirektoratet, men omtales i årsrapporten til senteret.

Musikkbasert miljøbehandling er et opplæringsprogram for studenter, ansatte og ledere i helse og omsorg, som ønsker å få kompetanse om musikktiltak (musikk, sang, rytmisk trening og bevegelse) tilpasset den enkelte bruker/pasients behov innenfor kliniske rammer. Programmet er forankret i Kompetanseløft 2025. Musikkbasert miljøbehandling er 1 av 25 tiltak i eldremeldingen «Leve hele livet»: Meld. St. 15 (2017-2018), som implementeres i kommunene til og med 31.12.2023.

Målet med prosjektet er at individuelt tilpasset bruk av sang, musikk og bevegelse skal skje ved at helse- og omsorgsarbeidere får kompetanse om systematisk tilrettelegging med bruk av musikk, sang og bevegelse for å styrke tjenestemottakerens selvfølelse, livskvalitet og mestringssevne.

Musikkbasert miljøbehandling består av elementene

- Lydmiljøet – bevisstgjøring og tilrettelegging for et godt lydmiljø
- Bruk av uroskjema/døgnvariasjonsskjema evt. andre måter for vurdere status
- Kartlegging av musikkpreferanser
- Musikktiltak individuelt og i grupper (inkl. spillelister)
- Omsorgssang ved stell og andre situasjoner
- Stimulering av de dypere sanser: berøring, balanse, bevegelse og bevegelsestrening
- Rytme som støtte ved forflytning
- Sang, musikk og bevegelse som bidrag til variert fysisk aktivitet
- Dokumentasjon og journalføring på lik linje med andre tiltak

I 2022 ga vi kurs til 719 personer som var geografisk fordelt på alle fylker. Vi samarbeidet med Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse, Utviklingscenter for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) i fylkene om ABC-kurs og med universiteter og høyskoler om fagdag for bachelorstudenter i sykepleie og videreutdanningskurs.

- 217 helse- og omsorgsarbeidere tok ABC-MMB kurs gjennom arbeidsplassen sin (kurs i Åfjord, Stavanger, Karmøy, Porsgrunn, Sandefjord, Lillestrøm, Brønnøy og Jølster), 9 fagseminar med tema eldre med demens, og 3 fagseminar for personer med utviklingshemming.
- 407 sykepleierstudenter, forelesere og praksisveiledere fikk en fagdag inn i studiet (Høgskolen i Innlandet, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, VID Oslo, Høgskulen på Vestlandet og Nord universitet).
- 5 kandidater tok videreutdanningsprogrammet HEL6000 Kunst og kultur i helse og omsorg på 15 studiepoeng ved Nord universitet.
- 3 kandidater tok videreutdanningsprogrammet MUB1002 Musikkbasert miljøbehandling på 15 studiepoeng ved Nord universitet.
- 4 kandidater tok videreutdanningsprogrammet FH3107 Musikkbasert miljøbehandling på 15 studiepoeng ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Gjøvik.

Studenter i Musikkbasert miljøbehandling høsten 2022 får prøve ut praktisk verktøy i dans for å kjenne på tilstedeværelse og bidra i en skapende prosess som kan tilpasses målgruppen.

ABC-MMB kurs ble gitt i samarbeid med Nasjonalt kompetansesenter for aldring og helse og er en del av ABC-modellen. Det er et gruppestudium på arbeidsplassen med en fagdag og refleksjonsgrupper basert på seks hefter i ABC-permen. Tre av heftene har musikkbasert miljøbehandling som tema. I 2022 startet vi kurs i ny perm ABC-MMB for personer med utviklingshemming, i tillegg til permen for eldre/demensomsorg.

Samlingsbaserte kurs gir større grad av fordypning og gir spesifikke ferdigheter blant ansatte i helse- og omsorgstjenestene. I 2022 ble det ikke gjennomført denne typen kurs. Helsefeltet hadde fortsatt utfordringer etter pandemien og hadde ikke kapasitet til å frikjøpe ansatte og finne vikarer for kursdagene.

Fagdagen til sykepleierstudier var 4 timer innføring i miljøbehandling med enkle musikkbaserte miljøtiltak for målgruppene eldre, personer med demensdiagnose og personer med nedsatt kognitiv funksjon.

Fagressurser

	ABC-kurs	Samlingsbaserte kurs	Fagdag sykepleieutdanning
Senter for livshjelp v/lege Audun Myskja		X	X
Musikkpedagog og miljøarbeider Charlotte Stav	X	X	X
Fagkonsulent og stipendiat ved Aldring og Helse Inger Molvik	X	X	X
Sykepleier Katrine Homdrum, erfaring som rådgiver helse og omsorg i Evje og Hornnes kommune	X		
Sykepleier Ruth Elisabeth Engøy, leder Meierigården, Lillehammer kommune	X	X	
Førsteamanuensis Vegar Rangul, Fakultet for sykepleie og helsevitenskap, Nord universitet	X	X	X
Prosjektmedarbeider ved Aldring og Helse, May Glad Lien	X		X

Videreutdanningsemner

Universitetsemnene er videreutdanninger som bygger på yrkeserfaringen til kandidatene og gir teoretisk bakgrunn for metodene i tillegg til praktisk erfaring i miljøbehandling.

Informasjon om videre-
utdanningsemnene

- **HEL6000 Kunst og kultur i helse og omsorg på 15 studiepoeng ved Nord universitet**

Fagansvarlig var førsteamanuensis Vegar Rangul, Fakultet for sykepleie og helsevitenskap

Emnet ga en innføring i musikkbasert miljøbehandling med fokus på kunnskapsgrunnlaget og praktisk undervisning i kunst- og kulturuttrykk. Kandidaten utviklet kompetanse på nytenkning og innovasjon der kunst og kultur bidro til å ivareta kulturelle behov som del av en helhetlig omsorg, samt reflekterte over ulike etiske problemstillinger innen kunst, kultur, helse og omsorg.

- **MUB1002 Musikkbasert miljøbehandling på 15 studiepoeng ved Nord universitet**

Fagansvarlig var førstelektor og musikkpedagog Anders Dalane, Fakultet for lærerutdanning, kunst og kultur. Førstelektor Grete Daling overtok emneansvaret 1. oktober når Dalane ble pensjonert.

Emnet ga en innføring i musikkbasert miljøbehandling med fokus på kunnskapsgrunnlaget og praktisk undervisning i musikk og sang. Kandidaten utviklet kompetanse på å kunne bidra til implementering av musikkbasert miljøbehandling og holdningsskapende arbeid i tråd med etiske krav og retningslinjer.

- **FH3107 Musikkbasert miljøbehandling på 15 studiepoeng ved NTNU Gjøvik**

Fagansvarlig var førsteamanuensis Kari Bjerke Batt-Rawden, Institutt for helsevitenskap i Gjøvik og førsteamanuensis Vegar Rangul, HUNT forskningssenter

Emnet ga en innføring i musikkbasert miljøbehandling med fokus på teoretiske salutogene perspektiver og kunnskapsgrunnlag med noe praktisk utprøving av metoder i musikk og sang. Kandidaten utviklet kompetanse på å kunne bidra til implementering av musikkbasert miljøbehandling og holdningsskapende arbeid i tråd med etiske krav og retningslinjer.

b) Vurdering av hvordan forskning er brukt i utvikling av nye metoder og behandlingsformer og integrert i tjenestene.

Nordic Journal of Arts, Culture and Health

Målet ble oppnådd gjennom en strategisk prioritering av å drifte, videreutvikle og gjøre kjent tidsskriftet Nordic Journal of Arts, Culture and Health.

Det nordiske tidsskriftet Nordic Journal of Arts, Culture and Health utgis av Universitetsforlaget på vegne av Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg (juridisk eier), Høgskulen i Volda, Primärvården Skåne, Aalborg universitet, Kungl. Musikhögskolan i Stockholm, Turku University of Applied Sciences (TUAS), Kulturforvaltningen, Region Stockholm og The University of the Arts Helsinki CERADA Research Centre. I 2022 bidro også Prof. Torrissen sin forskningsgruppe ved Høgskulen i Volda.

Mot slutten av året inngikk vi tilleggsavtale med Universitetsforlaget så tidsskriftet fra og med 2023 vil tilfredsstillere Plan S-kravene og dermed innfrir Norges forskningsråds krav til vitenskapelige publikasjoner med lisensen CC BY 4.0.

Redaktører

Redaktør Dr. Anita Jensen, Region Skåne

Redaktør Prof. Wenche Torrissen, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg

Sette-redaktør Dr. Ingrid Sjørdal Følling, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg (for artikkelen til Jensen)

Associate editor Liisa Laitinen, Arts Academy, Turku University of Applied Sciences

Redaktør for anmeldelser av bøker og konferanser
Prof. emeritus Stephen Clift, Canterbury Christ Church University

Redaktørene for tidsskriftet; Wenche Torrissen og Anita Jensen.

Redaksjonsrådet bidro som fagfeller på enkeltartikler

1. Anita Salamonsen, Professor, RKBU North, UIT - The Arctic University of Norway
2. Anders Ohlsson, Professor, Centre for Languages and Literature, Lund University
3. Emma Brodzinski, Senior Lecturer, Drama and Theatre, Royal Holloway, University of London
4. Eva Bojner Horwitz, Professor, Music and Health, Royal College of Music Stockholm
5. Hilary Bungay, Professor, Arts, Health and Wellbeing, Anglia Ruskin University
6. Heli Vaartio-Rajalin, Associate Professor, Health Sciences, Åbo Akademi University
7. Kai Lehtikainen, Professor, Center for Educational Research and Academic Development in the Arts (CERADA), University of the Arts Helsinki
8. Lars Ole Bonde, Professor Emeritus, Department of Communication and Psychology, Aalborg University
9. Leah Burns, Postdoctoral Researcher, School of Art, Design and Architecture, Aalto University
10. Martin Lindström, Professor and Senior Consultant, Social Medicine and Health Politics, Lund University
11. Max Liljefors, Professor, Division of Art History and Visual Studies, Lund University
12. Norma Daykin, Professor Emerita, Arts in Health, University of West of England Bristol (UWE)
13. Steinar Krokstad, Professor, HUNT Research Centre, NTNU – Norwegian University of Science and Technology
14. Stine Lindahl Jacobsen, Associate Professor, Institute for Communication and Psychology, Aalborg University
15. Theodore Stickley, Associate Professor, Institute of Mental Health, Nottingham University
16. Tine Fristrup, Associate Professor, Danish School of Education (DPU), Aarhus University
17. Töres Theorell, Professor emeritus, Institutionen for neurovetenskap (Neuro), Karolinska Institutet
18. Vegar Rangul, Associate Professor, Department of Public Health and Nursing, Norwegian University of Science and Technology

Tidsskriftet er en arena for publisering og debatt i det tverrfaglige fagfeltet for kultur og helse til å innen fysisk og psykisk helse, sosial inkludering og helse- og omsorgsarbeid. Det er et åpen tilgang tidsskrift (Open Access); <https://kulturoghelse.no/tidsskrift/>

Tidsskriftets målgrupper er forskere og studenter ved akademiske institusjoner,

profesjonsutøvere som arbeider med kunstens og kulturens rolle innen helse, utdanning, offentlig forvaltning, media og en bred allmenhet.

I tidsskriftet sitt fjerde år ble det startet løpende publisering for volum 4. Utgave 1 ble publisert i perioden 5. april-24. august. Utgave 2 var et spesialnummer knyttet til the Nordic Arts and Health Conference and Research Network meeting, Stockholm 10.-11. mai, og ble publisert i perioden 21. desember-15. februar. Publikasjonene viser bredde i kunst- og kulturformer det forskes på og typer artikler og metoder som benyttes.

Antall visninger av tidsskriftets innhold øker fortsatt. I 2022 var det 16 665 visninger (jf. 9 644 i 2021). Det ble registrert 60 land med 10 visninger eller mer der USA topper med 2 972, foran Norge 2 422, Danmark 2 003, Storbritannia 1 815, Finland 1 279 og Sverige 844. Land fra alle verdensregionene er representert; fra Afrika, Arabiske stater, Asia, Latin-Amerika og Nord-Amerika.

Den mest leste artikkelen i 2022 med 1 577 visninger var 2019-artikkelen til Fancourt og Finn «What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review». Denne var tett fulgt av to av artiklene som kom ut i år; Mundy et al. med 1 475 visninger, og Jensen med 1 075 visninger.

Forskningsartikler

- Kultur og sundhed – et mangfoldigt felt. Et essay. Anita Jensen.
- Caring as temporal turns in life through creative writing. Johanna Sandbäck Forsell, Camilla Koskinen og Linda Nyholm.
- Arts, cultural and creative engagement during COVID-19: Enhancing the mental wellbeing and social connectedness of university staff and students. Ceri Wilson, Carol Munn-Giddings, Hilary Bungay og Anna Dadswell.
- Mental health recovery and creative writing groups: A systematic review. Sara Skriver Mundy, Benedikte Kudahl, Birgit Bundesen, Lone Hellström, Bent Rosenbaum og Lene Falgaard Eplov.
- Skrift som sansenær erindring: En undersøgelse af den kreative skrivning på skriveværksteder for mennesker med kronisk sygdom. Tine Riis Andersen, Sara Seerup Laursen, Helle Ploug Hansen og Anders Juhl Rasmussen.
- «Painting oneself out of a corner» – Exploring the use of art in a Child and Adolescent Psychiatry setting. Bøgh Laura, Andersen Susie og Ditte R. Hulgaard.
- The Drama Space as Companion: Students' Perspectives on Mental Health in Upper Secondary Drama Education. Ellen Foyn Bruun og Jorid Bakken Steigum.
- On-line vs. On-site Dance for People with Parkinson's Disease: An Evaluation Study. Lois Walton, Magdalena Eriksson Domellöf og Anna Stigsdotter Neely.

Notater fra feltet (fagartikler)

- Violin playing with flow and improved neurological findings in (atypical) Parkinson's disease. Töres Theorell, Fredrik Ullén og Per Svenningsson.
- Baggrundsmusik i en vaccinehal – et pilotprosjekt. Charlotte Lindvang, Stine Lindahl Jacobsen og Bolette Daniels Beck.
- Culture Dose for Kids: Creating an arts engagement program for young people with mild anxiety. Diane Macdonald, Danielle Gullotta, Isabella Conte, og Katherine Boydell.
- Region Skåne's Arts & Health Strategy 2022– 2030. The whole person – the whole life. Anita Jensen og Bibbi Miguel Sandborg.
- Dance Movement Therapy with a person who is a refugee and diagnosed with post-traumatic stress disorder. Katri Heiskala.

Bokanmeldelser

- Arts and Health Promotion: Tools and Bridges for Practice, Research, and Social Transformation. J. Hope Corbin, Mariana Sanmartino, Emily Alden Hennessy and Helga Bjørnøy Urke (Eds.) (2021) Anmeldt av Stephen Clift.
- Arts for health: Singing. Emerald Publishing. J. Yoon Irons and Grenville Hancox (2021). Anmeldt av Mette Kaasgaard.

Konferanserapporter

- Nordic Arts & Health Conference, Stockholm, Sweden, 10 May 2022: Conference Review. Anmeldt av Annika Tammela.

Det ble inngått avtale om eget spesialnummer av tidsskriftet med tema «Beyond Psychotherapy: New Perspectives, Creative Interventions, and Methods for Researching and Evaluating Holistic Health» med gjesteredaktørene Chalotte Glintborg, Elizabeth Jochum og Stine Lindahl Jacobsen, Research Group for Arts, Health and Humanities at Aalborg University. Det var en åpen invitasjon til bidrag i 2022, med innsending av manuskript i 2023.

c) Beskrive arbeidet med evaluering og effektmåling av nye metoder og behandlingsformer

Målet var strategisk nedprioritert pga. manglende prisjustering som gir årlig mindre rammer. Mindre prosjekt har vært gjennomført.

Musikk og smertebehandling

Smertestudien – om musikk og smertebehandling

Forskningsprosjektet «Smertestudien» undersøker hvordan systematisk bruk av musikk og sang (Musikkbasert miljøbehandling) kan lindre smerte, dempe uro og utagering (nevropsykiatriske symptomer), øke livskvaliteten og den fysiske aktiviteten. Målgruppen er

Studentene i Musikkbasert miljøbehandling presenterte ulike praktiske øvelser og rollespill på praktiske eksamen og viste hvordan musikk, sang og bevegelse kan brukes systematisk for øke livsglede, samhold, og gi en bedre arbeidssituasjon for den enkelte som jobber i helsesektoren.

beboere på sykehjem med smerte og demensdiagnose. Senteret bidro med opplæring av helsepersonell i musikkbasert miljøbehandling. Innsamlingen av data fra sykehjem i Oslo og Trondheim ble ferdig mai 2020. PhD stipendiat Martin E. Myrenget ved NTNU analyserer data.

Studien er et samarbeid mellom forskere ved Universitetet i Oslo, St. Olavs Hospital, NTNU, Nord universitet, Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og Helse, Universitetet i Bergen, Høgskulen på Vestlandet og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.

I 2022 ble det skrevet en artikkel der prosjektleder Vegar Rangul er medforfatter. Artikkelen inneholder den første engelske beskrivelsen av systematisk miljøbehandling med integrert bruk av musikk, sang og bevegelse. Resultatene blir publisert i 2023.

Studien er et samarbeid mellom forskere ved Universitetet i Oslo, St. Olavs Hospital, NTNU, Nord universitet, Nasjonalt kompetansesenter for Aldring og Helse, Universitetet i Bergen, Høgskulen på Vestlandet og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.

«Pain in the elderly. Did it go SMUDE?»

Forskningsprosjektet «Smertestudien» ga opphav til en påfølgende kvalitativ studie ved forsker Ingrid Følling Ingrid Følling i samarbeid med førsteamanuensis Reidun K.N.M Sandvik,

Høgskolen på Vestlandet. Studien følger opp erfaringene fra den kvantitative studien av musikk sin evne til å dempe smerte hos pasienter med demensdiagnose. Prosjektet ble planlagt i 2021. I 2022 ble det søkt etisk godkjenning og jobbet med rekruttering til semi-strukturerte fokusgruppeintervju som skal gjennomføres for et utvalg deltakere våren 2023. Det var utfordringer med rekruttering pga. mange ansatte har sluttet, og de opplevde å ha lite tid til å delta på slik aktivitet, men vi forsøker å tak i tilstrekkelig deltakere.

Nordic Arts & Health Research Network

Siden våren 2019 har Nordic Arts & Health Research Network tilbudt sine medlemmer en plattform for tverrfaglige diskusjoner og samarbeid (<https://nordicartshealth.turkuamk.fi/>). Nettverkets aktiviteter støttes av Nordisk kulturkontakt og inkluderer halvårslige nettverksmøter bestående av keynotes, presentasjoner og workshops. Nettverket har vokst under pandemien siden digitale møter gjør det enklere å delta. Nettverket hadde 103 medlemmer mot slutten av året (jf. 86 i 2021).

Nettverket drives av Liisa Laitinen (Finland), prof. Wenche Torrisen (Norge), prof. Eva Bojner Horwitz (Sverige) og dr. Anita Jenssen (Sverige og Danmark), og er støttet av Nordic Culture Point 2019-2023.

I 2022 var møtene endelig fysiske igjen etter pandemien. Nettverket arrangerte to møter og en konferanse der senteret var lokal arrangør for den siste.

- The Nordic arts & health policies, Nordic Arts & Health conference, Nordic Arts and Health Research Network, Stockholm 10. mai, 120 deltakere.

- Nettverksmøte, Nordic Arts and Health Research Network, Stockholm 11. mai. Lokal arrangør var Kompetenscentrum för kultur och hälsa, Region Stockholm.

Totalt var det 34 innlegg med flere paralleller inkludert key notes, foredrag, workshops, refleksjoner og en rundbordskonferanse om nordisk politikk for kultur og helse. Et utvalg av innleggene ble publisert i utgave 2 av Nordic Journal of Arts, Culture and Health sammen med en konferanseanmeldelse.

- Creative wellbeing, samarbeid med Nordic Arts and Health Research Network, 6.-7. oktober, Levanger, 26 deltakere, siste dagen var et samarbeid med Folkehelsealliansen i Trøndelag, som hadde 98 deltakere og ble åpnet av helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkol. Key Note var Richard Ings fra Arts Council England med innlegget 'Conceiving 'creative health': how arts and culture can help to create healthier and happier communities.

Det var 13 foredrag, 2 workshops og 3 posters.

Prof. Wenche Torrissen åpnet det felles nettverksmøtet og konferansen med å slå fast at kunsten kan gi sterke bidrag til helse og velvære, og økende evidens viser at:

- Kunsten kan hjelpe oss å koble oss sammen og finne mening, hjelpe oss til å bli frisk og leve lengre liv på en bedre måte.
- Kunsten kan hjelpe oss med store utfordringer som helse- og sosialomsorgen står overfor: aldring, langvarige sykdomstilstander, ensomhet og psykisk helse.
- Kunsten kan bidra til å spare penger i helsetjenesten og sosialomsorgen.
- Kunsten kan hjelpe oss til å være aktiv, tilhøre noe og forplikte oss til noe (ABC for bedre psykisk helse), som er en viktig folkehelsestrategi.

Kunstfag, kultur og livsmestring, forskningsgruppe ved NTNU

Forskningsgruppen KuL-forsk: Kunst- og kulturfaglig livsmestring i utdanningen, <https://www.ntnu.no/ilu/kul-forsk>, ble startet opp i april og ledes av førstelektor i musikk Anne-Lise Heide, NTNU. Kul-forsk er representert i Universitetskulturskoleprosjektet Unikup (2022-2024) i arbeidspakken «Helsekulturpedagogen» og jobber mot en antologi i MusPed: Research. Antologien «Livsmestring gjennom musikk, kunst og kultur i utdanning», med redaktørene Anne-Lise Heide, Kari Bjerke Batt-Rawden og Marit Stranden har planlagt utgivelsesdato i 2024. Antologien vil handle om hvordan kunst- og kulturfaglig aktivitet kan styrke folkehelse og livsmestring i utdanningen. Fysisk, psykisk og sosial helse er viktige komponenter i menneskets mestring i alle livets faser. Tema i innsendte sammendrag inkluderte musikk, drama, dikt, og estetiske og visuelle kunstpraksiser.

Senteret bidrar med medredaktør og et bokkapittel om kulturell deltakelse assosiert med mental helse hos unge, der forsker Bente I. Løkken er hovedforfatter i samarbeid med HUNT forskningscenter.

Samarbeidet initiert i nettverket har også ført til søknader om forskningsstipend og videreutdanning, men disse ble ikke innvilget.

Musikkbasert miljøbehandling i et tverrsektorielt kompetanseutviklingsprogram i Brønnøy". Illustrasjon: Kulturskolerådet <https://www.kulturskoleradet.no/nyheter/2022/oktober/mmb-rapport-med-anbefalinger>

Utvikle tverrsektoriell kompetanse for helse, skole og kulturskole

Pilotprosjektet var et samarbeid med Norsk kulturskoleråd og Nasjonalt senter for Aldring og Helse i samarbeid med ledergruppa for MMB Brønnøy. Målet var å videreutvikle potensialet i metoden musikkbasert miljøbehandling for flere målgrupper, både for ansatte og for brukere.

Målgruppen for kompetanseutviklingsprogrammet i Brønnøy var ansatte og ledelse i helse og omsorg, videregående skole og kulturskole, og det var en forutsetning at ledere innen helse og omsorg, den videregående skolen og kulturskolen skulle være med. Deltakerne inkluderte helsefagarbeidere, sykepleiere og ansatte innen helse og omsorg og psykisk helsearbeid, annet helsepersonell, aktivtører, kulturarbeidere, lærere innen helse- og oppvekst på videregående skole og kulturskolelærere. Basert på faglige forelesninger i metoden ble det fasilitert prosessarbeid i samlingene med deling og drøfting av egne refleksjoner rundt utviklingen i arbeidet og individuelle og kollektive refleksjonsoppgaver mellom samlingene. Det ble gjort erfaringer og skapt resultater der sang, musikk, dans og bildende kunst ble tatt i bruk for å styrke læring, mestring, helse og omsorg for ulike målgrupper med tre sektorer i en samskappingsprosess. Arbeidet hadde som mål å skape en bedre hverdag for de involverte der musikken og kulturens iboende krefter tas i bruk..

Prosjektrapporten [Musikkbasert miljøbehandling i et tverrsektorielt kompetanseutviklingsprogram i Brønnøy 2019–2021](#) dokumenterte at et flertall av deltakerne i undersøkelsen (85 %) brukte det de har lært på samlingene i sitt arbeide, både relatert til egen organisasjon og til samarbeidet mellom aktørene i programmet. «Jeg bruker det aktivt i samhandling med pasientene. Det er så givende og inspirerende å se, som for eksempel de som ikke har stort igjen av språkferdigheter synger tekst klart og tydelig. Kroppsspråket som sier mer enn tusen ord at dette setter de stor pris på» (s. 13, Rangul et al. 2022).

I 2022 inngikk Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg et spennende samarbeid med Dans i Trøndelag. Vårt første samarbeidsprosjekt er et dans og helseseminar høsten 2023.

Kompetanseutviklingsprogrammet bidro til økt forståelse for bruken av musikkbasert miljøhåndling og ga erfaringer som kan være relevante for andre kommuner og fylkeskommuner.

I etterkant av prosjektet har Brønnøy kommune opprettet en koordinatorstilling for samskappingsarbeidet som har ansvar for at arbeidet videreføres og utvikles i tråd med de behovene som ble identifisert og mulighetene man så.

Dans

I 2022 startet senteret samarbeid med Dans i Trøndelag. Vi startet en åpen prosess for å bli bedre kjent og identifisere felles ønsker. Det mangler litteratur og veiledere på feltet dans/bevegelse og helse. Gjennom dans arbeider man med hele mennesket, både fysisk, mentalt og sosialt. Forskning har lenge vist at dans og kunst kan være helsefremmende. Dans gir oss muligheten for å kunne være sammen og kommunisere uten språk. Den non-verbale kommunikasjonen kan gi en økt sosial samhørighet, forebygge depresjon og være stressreducerende. Samtidig kan dansen øke hukommelsen, stimulere og bearbeide følelser, gi økt kroppsbevissthet, selvtillit og energi. Dans har en egen merverdi og vi vil sammen arbeide for å tilgjengeliggjøre dansen slik at alle skal ha mulighet for å oppleve og delta i dansen.

I samtaler med helsefagarbeidere opplever vi at det er en nysgjerrighet på mer kunnskap og praktiske verktøy til å kunne anvende og implementere dans som en aktiv del av hverdagen. Samtidig søker dansefelt nye målgrupper og tematikker innenfor helse, og ønsker å finne nye og spennende samarbeidspartnere og nye arenaer for å vise dansekunst.

I 2022 startet vi samarbeid med Dans i Trøndelag. Vårt første store samarbeidsprosjekt er dans og helseseminaret høsten 2023 «Å skape meningsfulle dager» som skal bruke ABC metoden for god psykisk helse.

Seminaret vil skape en møteplass for to ulike fagfelt som kan inspirere, berike og utvikle hverandre. ABC-metoden for bedre psykisk helse ønsker vi å gi et positivt og handlingsorientert fokus på den enkeltes mulighet til å bidra til mental sunnhet med praktiske verktøy for å kunne jobbe med bevegelse i hverdagen både for deg selv og i møte med andre.

Seminaret planlegges som et startpunkt for å utvikle en åpen tilgjengelig digital veileder i bevegelse. Her er Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen invitert med inn i samarbeidet.

Teater

Scenekunstprosjektet «Hvordan har du det?»

Et interaktivt teaterstykke satte fokus på hvordan mennesker har det, etter to år med pandemi. En debrief gjennom deltakelse i teaterstykket «Hvordan har du det?» Scenekunstprosjektet var utviklet i Danmark og hadde som mål å:

- Løfte fram utfordringen med utviklingen av negativ psykisk helse blant de unge.
- Undersøke denne problematikken gjennom tverrfaglig tilnærming og samarbeid på tvers av samfunnssektorer.

Fra den interaktive forestillingen om psykisk helse etter pandemien, "Hvordan har du det?", under vårmøtet til Folkehelsealliansen Trøndelag.

- Fremme kunnskap om og undersøke betydningen av kunst og kultur for folkehelsen.

Samarbeidspartnere: Sir Grand Lear, Folkehelsealliansen i Trøndelag, NTNU, Røde Kors, Studentsamskipnaden, Kirkens Bymisjon, Trondheim kommune, Nord Universitet, NTNU Helse.

Det ble 10 visninger i Trøndelag: Kirkerom, Campus, Videregående skole, Bøker&Bylab, Folkehelsealliansens vårmøte, Rotvoll Kunstnerkollektiv.

En pilotstudie fulgte opp deltakerne med spørreskjema og fokusgruppeintervju av Wenche Torrissen fra senteret og Ann Iren Jamtøy fra NTNU Helse. Resultatene ble presentert på to konferanser i 2022, og vil publiseres i 2023.

Det ble også fulgt opp med flere kronikker i Adressa og Midtnorsk debatt.

RELÆXT TEATER: En pilotstudie av tilgjengelige teaterforestillinger for barn og unge med funksjonsnedsettelse/funksjonsvariasjoner (2020-2023)

Hålogaland Teater introduserte i 2020 «Relæxt teater» som en videreutvikling av «Relaxed performance», som er et internasjonalt konsept der målet er å sikre at alle uansett funksjonsvariasjon skal ha mulighet til å se teaterforestillinger av høy kunstnerisk kvalitet.

Forskningsprosjektet «En pilotstudie av tilgjengelige teaterforestillinger for barn og unge med funksjonsnedsettelse/funksjonsvariasjoner» ble startet på Regionalt kunnskapssenter for barn og unge, Nord etter forespørsel fra Hålogaland teater i 2020. Senteret deltar i prosjektet ved gjesteprof. Wenche Torrissen, som har vært forsker i prosjektet siden starten.

Bakgrunnen for prosjektet er at det eksisterer et gap mellom politiske visjoner og lovfestede rettigheter til deltakelse i kulturaktiviteter for hele befolkningen (Kulturlova, 2006; FN, 2020) og de faktiske tilbudene til grupper som trenger tilpasninger for å kunne delta.

«Relæxt teater» er et forsknings- og tjenestestøtteprosjekt der målet er å sikre kulturelle rettigheter for alle. Det er første gang tilbudet prøves ut og tilpasses norske forhold. Tiltakets målgruppe er barn og unge med funksjonsnedsettelse, som f.eks. autisme og andre sensoriske utfordringer, og deres familier. I denne satsningen samarbeides det med Habilitering for barn og unge – Universitetssykehuset i Nord Norge avd. Tromsø (HABU, UNN Tromsø) og brukerorganisasjonene Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO) og Norges Handikapforbund (NHF). Målgruppen deltar i utvikling av tilbudet via forsknings/evalueringsarbeid basert på brukeres tidligere erfaringer fra kulturlivet og brukeres erfaringer med å delta på «Relæxte» teaterforestillinger.

Datainnsamlingen til pilotstudien ble avsluttet med forestillingen Snøfall, desember 2022. Til denne forestillingen ble det sendt ut tilbud om deltakelse i forskningsprosjektet til alle skoler i Tromsø kommune, Ressursskolen for autisme, Hagen og andre skolegrupper for målgruppen, HABU, institusjoner etc. Det ble gjennomført 15 kvalitative intervjuer med familier/barn og unge, ansatte ved institusjoner og ansatte på Hålogaland teater. Intervjuene ble transkribert og innledende arbeid med bearbeiding og analyse ble startet i 2022. Dette arbeidet videreføres, og skal resultere i publisering av vitenskapelig artikkel.

Hålogaland teater mottok NPU-prisen 2022 i kategorien Forsterker, der juryen trekker fram at teateret aktivt går inn for å senke terskelen for publikumsdeltakelse, blant annet gjennom konseptet «Relæxt» – teater og konserter for personer med funksjonsvariasjoner. NPU er et nasjonalt kunnskapsnettverk som arbeider for å styrke kunstens og kulturens posisjon i samfunnet, og deler årlig ut en pris til kulturaktører som tar grep for å nå ut til flere.

«Hvor ble jeg av - Scener fra en magisk virkelighet» (2021 - 2023)

Prosjekt ledet av dosent Wigdis Sæther, Institutt for psykisk helse, NTNU og senteret deltar ved gjesteprof. Wenche Torrissen i referansegruppa.

Formålet er å lage en teaterforestilling om psykoseopplevelsen for å gi folk en innsikt i hvordan det kan være, og bidra til en antistigmatiserende holdning omkring dette fenomenet og de mennesker som opplever det. Samtidig ønsker vi å skape diskusjon om samarbeidet kultursektor og helsesektor.

I 2022 fikk prosjektet nok tilskudd til at det ble utviklet forestilling og planlagt to visninger i 2023 som planlegges fulgt opp av fokusgruppeintervju av deltakerne og aktørene.

Parkinsonprosjektet

Det ble gjennomført treninger i vårsemesteret med musikkpedagog Bente Steensgaard og fysioterapeut Guro S. Johanson med deltakere fra Inderøy, Levanger og Verdal.

I samråd med samarbeidspartnerne Inntrøndelag Parkinsonforening og Levanger kommune ble dagens prosjektbaserte treningsopplegg avsluttet medio 2022.

Forsker Ingrid S. Følling gjennomførte fokusgruppeintervju for å dokumentere erfaringene til 7 deltakere som hadde deltatt på trening fra 1-11 år, 1 pårørende og 2 instruktører. En semistrukturert intervjuguide med hovedsakelig spørsmål om hva deltakelsen hadde betydd for deltakerne ble benyttet. Intervjuet ble analysert med tematisk analysemetode og systematisk tekstkondensering. Hovedresultatene fra observasjonen og intervjuet med deltakerne kunne oppsummeres i tre hovedtema:

- Trygghet og tilhørighet med hverandre i gruppen og med instruktørene.
- Glede og trivsel med å delta på treningene, og noe å se fram til i hverdagene.
- Mestringsfølelse ved å delta.

Det å bli sett av instruktører, ha en tilhørighet, sosialt samhold, fellesskap og kjenne på mestring ble fremhevet. Treningen og gruppedeltagelsen hadde hatt stor betydning for deltakerne.

d) Beskrivelse og vurdering av hvordan integrert bruk av musikk, sang, dans og andre miljøterapeutiske metoder er blitt spredt og implementert.

Hovedprosjektet for å spre og implementere kulturuttrykk som miljøterapeutiske metoder var «Videreutvikling av et nasjonalt opplæringsprogram i miljøbehandling med integrert bruk av musikk, sang og bevegelse». Se beskrivelse under a).

Innenfor de begrensede driftsrammene til senteret, spredde vi informasjon om forskning og praksiserfaring via kanalene våre (nettsider, møter/konferanser, kurs/opplæring, egne arrangement/webinar, sosiale media og tidsskriftet).

Arrangement

1. Vår møtet, samarbeid med Folkehelsealliansen i Trøndelag, 24. april. Nord universitet Campus Levanger, 24. marsapril, 40 deltakere.
2. The Nordic arts & health policies, Nordic Arts & Health conference, Nordic Arts and Health Research Network, Stockholm 10. mai, 120 deltakere.
3. Nettverksmøte, Nordic Arts and Health Research Network, Stockholm 11. mai, 20 nordiske deltakere.
4. «Kunst og kreativitet i helhetlig omsorg - smerte», samarbeid med Verdighetsenteret, webinar 8. juni, 136 deltakere, <https://youtu.be/RWEcqG94oDo>, 108 visninger.

Målgruppe var helse-og omsorgsarbeidere/ - ledere innen eldreomsorg, pårørende og frivillige.

Webinar

Webinar

Leselederkurs

Folkehelsekonferansen

Geir Olve Skeie

5. «Opplæringsprogrammet Miljøbehandling med integrert bruk av musikk, sang og bevegelse», samarbeid med Nasjonalt senter for aldring og helse og Norsk kulturskoleråd, webinar 16. juni, 80 deltakere, <https://bit.ly/3Weq9N4>. 44 avspillinger.
Målgruppe: Helse- og omsorgsarbeidere, ledere i helse- og omsorgssektor, ansatte ved utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) og ansatte i kulturskole
6. Hvorfor er musikk bra for hjernen? - musikkens betydning for helsa med nevrolog, forfatter og pianist Geir Olve Skeie, Festivitet i Levanger, tirsdag 20. september, Levanger, samarbeid med Verdighetsenteret, populærvitenskapelig foredrag, 204 publikum. Målgruppe: åpent arrangement
7. Leselederkurs i Shared Reading-metoden, 27.-29. september, Røstad, samarbeid med prosjektet «Litterære pusterom – Shared Reading for større livskvalitet» (Trøndelag Fylkeskommune og Møre og Romsdal fylkeskommune), 5 deltakere. Målgruppe ansatte i helse- og omsorgssektoren
8. Creative well-being, samarbeid med Nordic Arts and Health Research Network, 6.-7. oktober, Levanger, 26 nordiske deltakere. Målgruppe; forskere og praksisfeltet i norden innen kultur og helse
9. Folkehelsekonferansen, samarbeid med Folkehelsealliansen i Trøndelag og Nordic Arts and Health Research Network, 7. oktober, 98 deltakere
10. «Kunst og kreativitet i helhetlig omsorg - Minner og demens», samarbeid med Verdighetsenteret og Møter med minner, webinar 15. November, 87 deltakere, <https://youtu.be/RWEcqG94oDo>, 25 visninger.
Målgruppe var helse-og omsorgsarbeidere/ – ledere innen eldreomsorg, pårørende og frivillige

Presentasjoner

1. Vegar Rangul og Marit Stranden, presenterte kompetansesenteret og opplæringsprogrammet til sykepleie Levanger, Nord universitet, og diskuterte mulighet for å integrere miljøbehandling i alle tre studieår for økt læringsutbytte, nettmøte 12. Januar.
2. Vegar Rangul og Marit Stranden, presenterte kompetansesenteret og opplæringsprogrammet til Seksjonsmøte for Faggruppe kunst og kulturfag, Fakultet for lærerutdanning, kunst- og kulturfag, Nord universitet, nettmøte 20. januar.
3. Elli Isokoski, Anna Nordanstedt (redaktør), Ólöf Ing. Ifsdóttir, Nønne Mai Svalholm, Björn Säfsten, Rethinking Ageing - Nordic: art, health & research. A short summary from the participants in the network, 17. mars, del av rapportering til Nordic Culture Point, redigert av Kompetansesenter for læring og teknologi (KOLT), <https://www.youtube.com/watch?v=i3C7JrSxDb8>, 82 visninger

4. Marthe H. Indahl, Marit Stranden, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg; Forskningsgrunnlaget, senteret, opplæringsprogrammet, 13. Avdeling for kultur og frivillighet ved Universitetssykehuset i Nord-Norge (UNN), nettpresentasjon 15. mars.
5. Webinar KS Innlandet: inspirere og gi informasjon om Leve hele livet, Vegar Rangul om opplæringsprogrammet om systematisk bruk av kultur som miljøtiltak og Dans i Trøndelag ved Anna Nordanstedt og Line Kanaris-Klein film: Leve hele livet med dans. Deltakelse og opplevelse, 23. mars.
6. Vår møte for Folkehelsealliansen i Trøndelag, Nord Universitet, Røstad, 24. mars.
 - a. Fra tilskuer til deltaker - en samtale om kunst og helse, Wenche Torrissen, professor i teatervitenskap ved Høgskulen i Volda og Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg, Ingvild Rømo Grande, scenekunstkompaniet Sir Grand Lear, Brynhild Bye-Tiller, kunstner og fotograf, Marit Stranden, daglig leder i Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg.
 - b. Hodebra veier videre. Gode idéer fra gode hjelpere. Økt for innspill og gode idéer til det videre samarbeidet i Folkehelsealliansen ved bruk av kunst og kultur.
7. Marit Stranden, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg; Forskningsgrunnlaget, senteret, opplæringsprogrammet, til Bergen kommune og BI Center for Creative Industries, nettmøte 1. april.
8. Oppstart forskningsgruppen KuL-forsk: Kunst- og kulturfaglig livsmestring i utdanningen NTNU, 8. april.
 - a. Kari Bjerke Bhatt-Rawden, Musikkbasert miljøbehandling.
 - b. Marit Stranden, Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg; Forskningsgrunnlaget, senteret, opplæringsprogrammet.
9. Vegar Rangul undervisning «Rehabilitering og Helsefremming» i SYK2001, 2. studieår Bachelorsprogram i Sykepleie, Nord universitet, to timer, 23. mai med to gjentak.
10. Vegar Rangul og Marit Stranden, Tettere samarbeid mellom Kunst og kultur, FLU og kompetansesenteret? Seminar for Faggruppe kunst og kulturfag, Fakultet for lærerutdanning, kunst- og kulturfag, Nord universitet, Åre, 29. april.
11. Audun Myskja, Musikkbasert miljøbehandling med eldre som har depresjon, angst eller psykose, Landskonferansen i alderspsykiatri, Tromsø 2. mai.
12. Steinar Krokstad, Arts and health and public health strategies, the Nordic arts & health policies, Nordic Arts & Health conference, Stockholm 10. mai.
13. Odd Håpnes, Round table discussion on the Nordic arts & health policies, Nordic Arts & Health conference, Stockholm, 10. mai.
14. Jorunn Aurstad, Marthe Haugdal, Marthe H. Indahl, Marit Stranden, Senteret og opplæringsprogrammet, fakultetssamlinga til Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag, Stjørdal, 7. juni.

15. Marit Stranden, Samarbeidspotensiale med Kunst og Kultur og Nasjonalt senter for kunst og kultur i opplæringen, Seminar for Faggruppe kunst og kulturfag, Fakultet for lærerutdanning, kunst- og kulturfag, Nord universitet, Stjørdal, 7. juni.
16. Vegar Rangul prosjektleder, Musikkbasert miljøbehandling og Reidun K.N.M Sandvik, førsteamanuensis, Høgskolen på Vestlandet. En alternativ behandlingsform? Musikkbasert miljøbehandling (MMB) i forskningsprosjekt om smertelindring for personer med demensdiagnose. Del III av webinarserien Kunst og kreativitet i helhetlig omsorg, tema Smerte, 8. juni.
17. Ulrikke Benestad Fuller-Gee, Wenche Torrissen, Anika Mackenroth, Per Håkan Brøndbo og Anita Salamonsen, «Relæxt teater»: En pilotstudie av tilgjengelige teaterforestillinger for barn og unge med funksjonsnedsettelse/ funksjonsvariasjoner, invitert foredrag til Heddadagene, hele Norges teaterfestival, Norsk teater- og orkesterforening, Oslo, 14. juni.
18. Wenche Torrissen, Anita Jensen, Arts and public mental health: Exemplars from Scandinavia. 13th Nordic Public Health Conference, Reykjavik, Island, 27.-30. juni.
19. Wenche Torrissen, «Through playing other characters I have gained unique insights and I don't hate myself anymore»: Creativity, participatory theatre and eudaimonic wellbeing. 10th European Conference on Positive Psychology, Reykjavik, Island, 30. juni – 2. juli.
20. Wenche Torrissen, Anita Salamonsen og Per Håkan Brøndbo, Oppdrag mangfold og inkludering: «Relæxt teater». Konst och kultur för alla: Konferens om kultur och funktionshinder i Norden, invitert foredrag for Nordisk Ministerråd, 1. september.
21. Wenche Torrissen, Sir Grand Lear og Ann Iren Jamtøy, Creative Wellbeing: A co-creative exploration, International Teaching Artist network , ITAC6 theme – ART AS A CATALYST FOR CHANGE – explores the intersections of teaching artistry with education, health, environment, and society in the 2020s. 2. september, Oslo/digitalt.
22. Vegard Rangul, Musikkbasert miljøbehandling, intervju før foredrag på Aldring i Norge dagene, Nasjonalt senter for aldring og helse, 23. september https://vimeo.com/753009632?fbclid=IwAR0p_fDOLENaqHkI-FD_O2WdgOi6Vu6Ui4ZgBssHUxYBdVFzv0qPXD_XMel, 36 visninger
23. Wenche Torrissen og Ann Iren Jamtøy, Creative Wellbeing: A co-creative exploration, Nettverksmøtet «Creative Wellbeing», Nordic Arts and Health Research Network, 6.-7. oktober, Levanger.
24. Vegar Rangul, Steinar Krokstad, Erik R. Sund, Bente Irene Løkken, Samfunnsdeltagelse, kulturliv og helse. Kulturell deltagelse og tilhørighet, Folkehelsekonferansen 18.-19. oktober, Hamar.
25. Bente Irene Løkken, Sammenhengen mellom kulturdeltakelse og dødelighet/ helsetjenestebruk, HUNT Forskningsbonanza! Levanger, 4. november.
26. Marit Stranden, Kultur, helse og forskning - Hvordan møte fremtidens utfordringer gjennom systematisk bruk av kulturelle virkemidler? Nettverket for kommunekontaktene i Den kulturelle spaserstokken i Viken fylkeskommune, digitalt møte 30. november.

27. Vegar Rangul, Kulturdeltagelses betydning for helse, med fokus på kulturdeltagelse i bred forstand, og hvordan eventuelt dette påvirker både det vi dør av, og som nødvendigvis ikke er det samme som det vi «plages» av. Folkehelsekonferanse, Bergen, 5. desember.
28. Vegar Rangul, Tilnærminger for bruk av musikk og sang i en helse- og omsorgsfaglig ramme, Symposiet Aldring og kultur, Aldring i Norge dagene, Aldring og helse. 6.-7. desember, Oslo.

Publikasjoner

1. Ingvild Rømo Grande (Sir Grand Lear/Institutt for kunst- og medievitenskap, NTNU), Wenche Torrissen (Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg og Høgskulen i Volda), Ann Iren Jamtøy (NTNU Helse), Hvordan har du det? Er det nå vi mer enn noen gang trenger å gi kunsten og kreativiteten en større plass i samfunnet? Kronikk i Adressa 20. mars, <https://www.midtnorskdebatt.no/meninger/kronikker/2022/03/30/Hvordan-har-du-det-25351781.ece>
2. Vegar Rangul, Odd Håpnes, Inger Molvik, Ragnhild Skille, RAPPORT Musikkbasert miljøbehandling i et tverrsektorielt kompetanseutviklingsprogram i Brønnøy 2019 – 2021 og Oslo/Trondheim/Levanger, August 2022, <https://www.kulturskoleradet.no/nyheter/2022/oktober/mmb-rapport-med-anbefalinger>

Meldinger

1. Innspill til ny folkehelsemelding, 13. april, <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/innspill-til-neste-folkehelsemelding/id2902781/?uid=68c12cd5-319a-4966-81d0-debc39b5438f>
2. Innspill til Bo trygt hjemme-reformen, 21. oktober.

Verv

Professor Wenche Torrissen, Komitéleder for disputas 20. juni for graden Ph.d. i studier av profesjonspraksis av Ida Pape Pedersen med avhandlingen «Pedagogkroppen. En studie av kroppslig profesjonskunnskap(ing) i barnehagen», og prøveforelesningen «Dansen om pedagogkroppen: Et dyptgående, kreativt og kritisk blikk på egen forskerrolle i lys av nåtidens og fremtidens utdannelses- og forskningsparadigmer» ved Fakultet for lærerutdanning og kunst- og kulturfag, Nord universitet.

Stand

1. Folkehelsekonferansen 18.-19. oktober, Hamar
2. Aldring i Norge dagene, Aldring og helse. 6.-7. desember, Oslo.

Møter og henvendelser

Senteret deltok i over 80 møter der halvparten var i prosjekt-/nettverkssamarbeid, og en tredjedel om mulige prosjekter/samarbeid med aktører i Norden inkludert kommuner, fylker, spesialisthelsetjenesten, museer, universiteter, og masterstudenter som ønsket oppgaver innen kultur og helse. Det ble besvart over 55 henvendelser fra ni fylker samt Finland, Latvia, Storbritannia og Sverige.

Media og markedsføring

På nettsiden til senteret, www.kulturoghelse.no ble det i 2022 publisert 51 innlegg på sider i ulike kategorier. Det var 8400 brukere på siden og 20 800 sidevisninger i løpet av året.

På nettsiden til Musikkbasert miljøbehandling, www.musikkbasertmiljobehandling.no, ble det publisert 12 innlegg i ulike kategorier i 2022. 4500 brukere var innom siden, og den hadde til sammen 12 200 sidevisninger.

Det ble publisert 3 nye filmer i 2022 på senterets YouTube-kanal. Det er nå 10 filmer på kanalen. I 2022 hadde kanalen 559 avspillinger (en økning på 15 % sammenlignet med 2021), 2388 visninger og en klikkfrekvens på 6,4 %. Det totale antall abonnenter var i utgangen av 2022 på 13 stk, en økning på 3 siden 2021.

Senteret var aktivt på Facebooksidene Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg og Musikkbasert miljøbehandling. Sidene hadde til sammen 10 400 sidetilhengere. Senteret administrerte også Facebook-gruppen «Erfaringsdeling Musikkbasert miljøbehandling», som ved utgangen av 2022 hadde over av 1200 medlemmer.

På bedriftssiden på LinkedIn har senteret 100 følgere. Her er hovedmålgruppen forskere, fagpersoner og politikere.

Senteret jobber kontinuerlig med positiv omtale i mediasaker. I 2022 sendte vi ut fem nyhetsbrev til over 2000 mottakere.

Medieoppslag

1. Det er godt å være ny! Intervju med ny daglig leder, ILevanger, 21. februar
<https://www.ilevanger.no/det-er-godt-a-vare-ny/s/5-125-76892>
2. Hvordan har du det? Er det nå vi mer enn noen gang trenger å gi kunsten og kreativiteten en større plass i samfunnet? Kronikk i Adressa 20. mars, <https://www.midtnorskdebatt.no/meninger/kronikker/2022/03/30/Hvordan-har-du-det-25351781.ece>
3. Dette var mer enn et foredrag, 21. september, Innherred,
<https://www.innherred.no/nyheter/i/4ozEA6/dette-var-mer-enn-et-foredrag>
4. Et foredrag om og for helse, 22. september, Innherred papiravisa
5. Økte midler til Nasjonalt kompetansesenter for kultur, helse og omsorg - musikk, sang og bevegelse i stedet for medisiner, ILevanger, 8. oktober, <https://www.ilevanger.no/okte-midler-til-nasjonalt-kompetansesenter-for-kultur-helse-og-omsorg-musikk-sang-og-bevegelse-i-stedet-for-medisiner/s/5-125-122568>
6. 20 søkere til stilling ved nasjonalt kompetansesenter, ILevanger 14. november, <https://www.ilevanger.no/20-sokere-til-stilling-ved-nasjonalt-kompetansesenter/s/5-125-131434>
7. 20 søkere til stilling ved nasjonalt kompetansesenter, Trønder-Avisa, 14. november, <https://www.t-a.no/20-sokere-til-stilling-ved-nasjonalt-kompetansesenter/s/5-116-1640088>

e) Beskrivelse og vurdering av kontakt med andre relevante kompetansemiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Samarbeidspartnere er beskrevet under de enkelte prosjektene, og inkluderer kommuner, fylker, Utviklingssentre for sykehjem og hjemmetjenester, kompetansesentre, universitet, frivillige foreninger og Norsk kulturskoleråd.

Nordiske samarbeidspartnere knytter seg hovedsakelig til samarbeid om tidsskriftet og forskernettverk, som også inkluderer medlemmer utover Norden. Vi har også en tett kobling til nettverk i England.

Senteret er medlem av:

f) Beskrivelse og vurdering av samarbeidet mellom de fem enhetene i partnerskapet.

Partnerne bidro med styreverv og vara. Fire styremøter i året kontrollerte driften og diskuterte strategi. Nord universitet bidro med administrativ støtte. Nord universitet, NTNU og Levanger kommune bidro med undervisning inn i opplæringsprogrammet, kommunen med erfaringsbasert undervisning og universitetene med forskningsbasert undervisning.

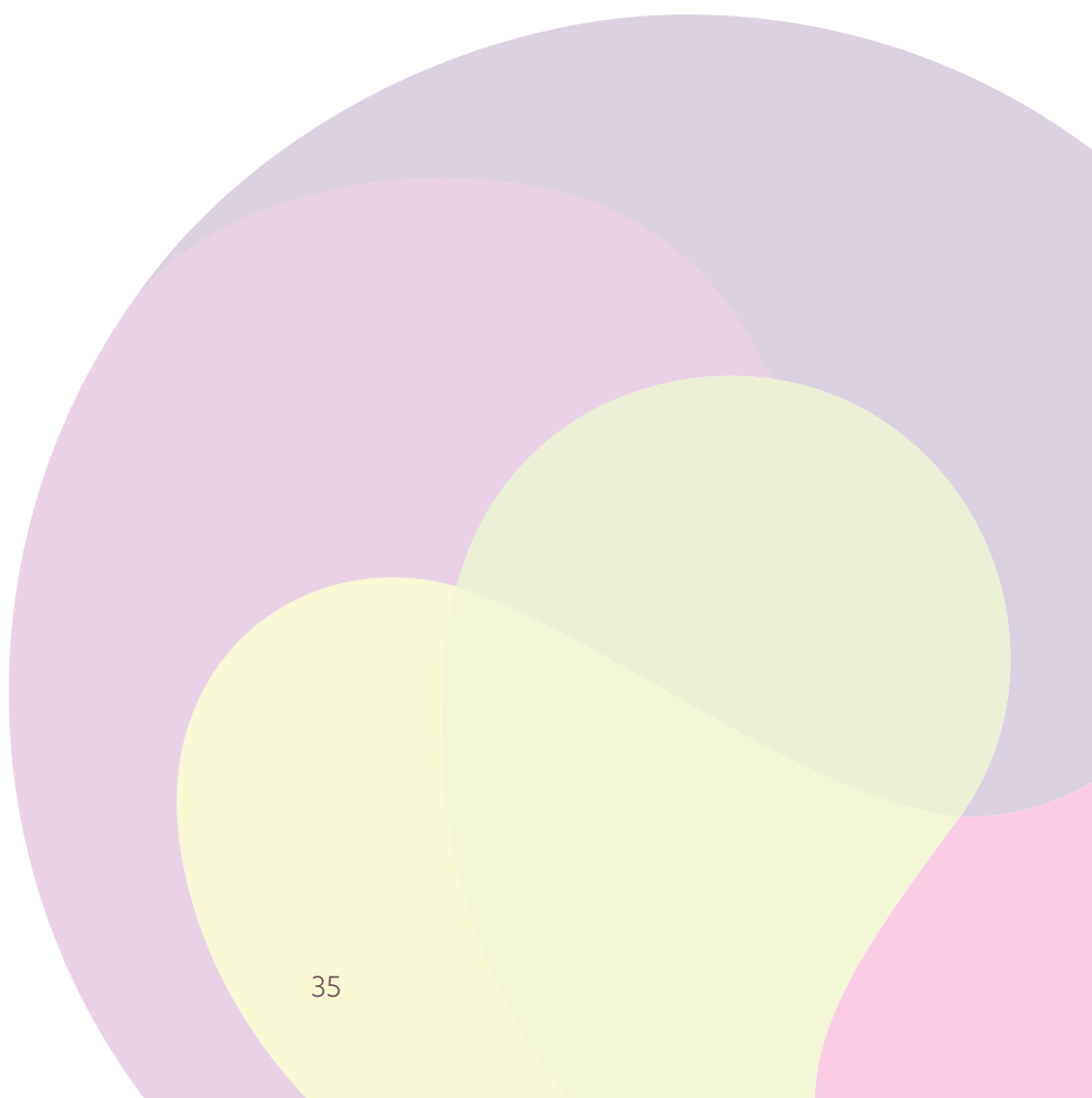

Keynote speaker Richard Ings fra Arts Council England overleverte et eksemplar av rapporten "Creative Health & Wellbeing" til helse- og omsorgsminister Ingvild Kjerkholt (Ap) under felles åpning av Folkehelsealliansen i Trøndelag sin Folkehelsekonferanse og Nordic Arts & Health Research Network.

Studenter i "kunst og kultur i helse og omsorg" får teste ut "Mønster" som handler om å møtes gjennom en kunstdidaktisk praksis i en helsekontekst og om hvordan bruk av materialet felt kan gi nytt innhold, mestring og glede i hverdagen.

<http://kulturoghelse.no/wp-content/uploads/2019/09/veileder-mnster.pdf>

Kultur, helse og omsorg
NASJONALT KOMPETANSESENTER

PARTNERSKAPET:

